

Skå kyrka

Antikvarisk medverkan vid Skå kyrka, Skå socken, Ekerö kommun, Uppland.

Rapport 2012:18

Martina Berglund

STOCKHOLMS
LÄNS MUSEUM

Skå kyrka

Antikvarisk medverkan vid Skå kyrka, Skå socken, Ekerö kommun, Uppland.

Rapport 2012:18

Martina Berglund

Rapporten finns i PDF-format på adressen
www.stockholmslansmuseum.se

© Stockholms läns museum
Produktion: Stockholms läns museum
Redaktionell bearbetning: Göran Werthwein
Allmänt kartmaterial: Lantmäteriverket. Medgivande 97.0133
Nacka 2012

Innehåll

Administrativa uppgifter	6
Sammanfattning av utförda åtgärder	6
Byggnadshistorik med relevans för ärendet	6
Utförda åtgärder	7
Avvikelser från arbetshandlingar	10
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	10
Övriga handlingar med relevans för ärendet	10

Figurförteckning

Figur 1. Grundmålning på torntak	7
Figur 2. Tak innan målning	8
Figur 3. Färdigmålat torntak	8
Figur 4. Sakristian och tornets tak målade	9
Figur 5. Färdigmålade tak från norr	9
Figur 6. Färdigmålade tak från söder	10

Administrativa uppgifter

Objekt:	<i>Skå kyrka</i>
Socken:	<i>Skå</i>
Kommun:	<i>Ekerö</i>
Landskap:	<i>Uppland</i>
Arbetshandlingar:	<i>Ingemar Sundberg, Sundberg Byggadministration & Projektledning</i>
Länsstyrelsens beslut:	<i>Dnr 433-04-82091</i>
Byggherre/beställare:	<i>Färingsö församling</i>
Entreprenör:	<i>Karlaplans Plåtslageri AB, Tello Service Partner AB</i>
Antikvarisk medverkan:	<i>Stockholms läns museum genom Martina Berglund och Hedvig Bellberg</i>
Byggnadstid:	<i>2012-05 – 2012-06</i>
Antikvarisk slutbesiktning:	<i>2012-06-07</i>

Sammanfattning av utförda åtgärder

Den galvaniserade plåtavtäckningen som lades på Skå kyrkas samtliga takfall år 2007, har nu målats med förstärkt linoljefärg i en svart kulör.

Byggnadshistorik med relevans för ärendet

Skå kyrka grundlades under tidig medeltid efter romanskt mönster med långhus, kor och eventuellt en absid. Längre fram under medeltiden tillkom ett runt torn i väster, ett vapenhus i söder och en sakristia i norr. Av den medeltida kyrkan återstår inte mycket. Endast sakristian i norr samt långhusets västra del. Det runda tornet revs troligtvis redan under 1600-talet. Efter en brand 1695 revs även det medeltida vapenhuset och istället uppfördes den nuvarande tvärarmen i söder och det tresidiga koret i öster. Det högresta tornet i väster uppfördes 1858 efter ritningar av Alfred Ludvig Hawerman, daterade 1854. Kyrkan är spritputsad och vitkalkad med murad stomme av gråsten. Omfattningar kring fönster och dörrar är utförda i tegel. Yttertaken har en ålderdomlig plåtavtäckning med utsvängd siluett nedtill och var innan omläggningen 2007 belagd med svartmålad järnplåt från 1858. Plåten var samtida med uppförandet av tornet och sannolikt härrör kyrkans enhetliga taklag från samma tid. Järnplåten föregicks av spån, en taktäckning som finns omnämnd i räkenskaper redan på 1600-talet. 2007 lades samtliga takfall om och täcktes med galvaniserad plåt. Plåten lämnades omålad för att ej behöva syrabehandlas, utan istället tillföras syre på naturlig väg, innan målning.

*Fig 1.
Grundmålning med primer i grå kulör påbörjad på torntak. Mörkare partier är målade medan ljusare är obehandlade. Foto Hedvig Bellberg, bildnr LP201200168.*

Utförda åtgärder

- Hela yttertaket tvättades först med högtryckstvätt, varmt vatten och med borste samt tillsats av alkaliskt tvättmedel.
- Taket grundmålades med Pentur Primer i en grå kulör. Färgen sprutades först på, för att sedan strykas ut med pensel.
- Slutligen målades taken med Pentur kultur (förstärkt linoljefärg) i en svart kulör. Förfarandet var detsamma som med grundfärgen.
- Skorstenen på sakristian i nordväst målades enbart med pensel. Grundmålning och slutstrykningen gjordes enligt föreskrift till täckning av 40 my.

De nya stuprören har lämnats omålade. Frågan huruvida dessa skulle målas i vit eller svart kulör diskuterades då ingen anvisning om detta fanns i arbetsbeskrivningen. Kyrkans plåttak som ersatte det tidigare spåntaket, tillkom vid mitten av 1800-talet då det rådande modet var att måla stuprören i den bakomliggande fasadens kulör. Naturligt hade därför varit att måla stuprören vita för att anknyta till plåttakets tillkomsttid. De omålade stuprören smälter dock på ett godtagbart sätt in i den bakomliggande fasaden och kan därför accepteras.

*Fig 2.
Tak på långhus och sakristia innan målning. Foto Hedvig Bellberg,
bildnr LP201200169.*

*Fig 3.
Tak på långhus ännu omålat, torntak färdigmålat. Foto Hedvig Bellberg,
bildnr LP201200170.*

Fig 4.
Sakristians och tornets tak målade, från öster. Foto Martina Berglund,
bildnr LP201200171.

Fig 5.
Färdigmålade tak på sakristia, långhus och torn, sedda från norr. Foto Martina Berglund,
bildnr LP201200172.

Fig 6.
Färdigmålade tak på torn, långhus och kor, sedda från söder. Foto Martina Berglund, bildnr LP201200173.

Avvikelser från arbetshandlingar

Inga avvikelser från arbetshandlingar har iakttagits.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Målningen av plåttaket har utförts med god hänsyn till kyrkans kulturhistoriska värden. Arbetet utfördes enligt upprättade handlingar.

Övriga handlingar med relevans för ärendet

Protokoll för startmöte 2012-05-02
Protokoll för byggmöte 1 2012-05-10
Protokoll för byggmöte 2 2012-05-23
Protokoll för slutbesiktning 2012-06-07